

Svært at diagnosticere blodprop i hjertet

Advarselstegnene for en blodprop i hjertet er ikke de samme for alle. Cirka hver femte blodprop giver faktisk ikke smerter, men kun alment ubehag og angst. Samtidig er der midt i al den eksakte viden om behandling af blodpropper på det seneste dukket ny viden op, som kalder på yderligere og grundig forskning. Det viser sig nemlig, at ikke færre end en ud af fire patienter, der indlægges med hvad der ligner en blodprop i hjertet, i virkeligheden har skader på hjertet af en helt anden grund.

• Af Lars Aksel Jakobsen
laj@raskmagasinet.dk

Blodprop i hjertet hedder i fagsproget en akut myokardieinfarkt og forkortes ofte til AMI. Blodproppen skyldes åreforsnævring i hjertets kranspulsårer, som løber uden på hjertet og forsyner hjertemusklens med blod og ilt. Åreforsnævringen sidder i væggen af blodkarret og består af aflejringer af fedt, kolesterol, kalk og andre bestanddele fra blodet.

Blodproppen opstår i det øjeblik, der går hul på aflejringerne i karvæggen indvendigt i en kranspulsåre. Blodpladerne vil straks forsøge at udbedre skaden på samme måde, som hvis der var en rift på huden. Når blodpladerne klumper sig sammen, dannes en prop af blod, der lukker kranspulsåren.

Det område i hjertemusklens, som kranspulsåren før forsynede med blod, får nu ikke længere tilført ilt med blodet. Det begynder derfor at gå til grunde efter en halv til halvanden time, og muskelvævet dør, hvis blodproppen ikke fjernes. I så fald erstattes det døde muskelvæv af bindevæv eller arvæv. Bindevæv er stærkt, men det kan ikke trække sig sammen ligesom muskelvæv. Og jo mere muskelvæv, der er dødt, jo dårligere bliver hjertets evne til at pumpe.

Meget forskellige tegn og hos hver femte ikke smerter

En blodprop i hjertet giver som regel kraftige smerter i brystet, men smerterne er individuelle. Det kan føles, som om der ligger en kampesten på brystet, og smerterne kan opleves at stråle ud i armene eller op i halsen eller kæben. Der kan også være tale om åndenød, svimmelhed eller besvimelse, og symptomerne kan vare i flere timer og følges af mathed, kvalme, opkastninger, yderligere åndenød og svimmelhed samt klamsved og dødsangst.

Advarselstegnene for en blodprop i hjertet er derudover ikke de samme for alle. Cirka hver femte blodprop giver faktisk ikke smerter, men kun alment ubehag og angst. Det er for eksempel ikke alle med blodprop i hjertet, der som det første oplever en pludselig svær brystsmerte, som det ellers ofte fremstilles. Hos mange starter advarselstegnene faktisk ganske langsomt i form af let brystubehag – et ubehag, som ofte er diffust et sted midt i brystet og uden at man kan mærke ømheden, når man trykker på brystkassen. Andre igen får smerte eller ubehag i en eller begge arme, i hals og kæbe, ryg eller mave. Smerten eller ubehaget kan minde om et anfald med hjertekrampe, men modsat hjertekrampe varer smerterne eller ubehaget ved i mere end få minutter, også når man er i hvile.

Krampe i kranspulsåren kan også være årsag

Mens den hyppigste årsag til en blodprop i hjertet er åreforsnævring i kranspulsårene, er en mere sjælden årsag svær krampe i en kranspulsåre. Krampe i kranspulsåren kan godt opstå, selvom der ikke er nogen åreforsnævring. Årsagen til krampen er i det hele taget ikke altid klar, for den kan både udløses af forskellige typer narkotika som af svær psykisk stress eller smerte, ved ophold i ekstrem kulde eller efter rygning. Det kan også opstå uden en kendt årsag.

Der er forskel på, om man har en stor eller en lille blodprop i hjertet. Størrelsen diagnosticeres ud fra et elektrokardiogram, også kaldet et EKG. De fleste steder i Danmark er der hjerteambulancer bemandet med specielt uddannet personale. De kan allerede i ambulancen tage dette EKG og via telefonen sende det til et af Danmarks fire hjertecentre, som holder til på Rigshospitalet i København og på Aarhus, Odense og Aalborgs Universitetshospitaler. Her kan den vagthavende hjertelæge så umiddelbart afgøre, om der er tegn på en større blodprop i hjertet. Ved mindre blodpropper i hjertet er der derimod ingen eller kun mindre forandringer i EKG'et.

Trombolyse med risiko

En blodprop kan i nogle tilfælde opløses med trombolyse behandling. Det sker ved hjælp af blodprop-opløsende medicin, der gives direkte i en blodåre. Blodpropper, der kan behandles med trombolyse, kan sidde forskellige steder, nemlig i hjernen, hvilket hedder apopleksi, i lungerne og i hjertet.

Før man begyndte at lave akut PCI, som er en forkortelse for perkutan coronar intervention og som er en såkaldt ballonudvidelse ved store blodpropper i hjertet, var trombolyse den anbefalede behandling til blodprop i hjertet. Og det er altså stadig en mulighed at give

trombolyse ved en blodprop i hjertet, hvis det af forskellige årsager ikke er muligt med akut PCI.

Den umiddelbare gevinst ved trombolyse er, at man enten undgår varige skader eller får færre og mindre varige skader efter blodprop-phen. Men desværre er der også alvorlige risici ved brugen af trombolyse. Det gælder først og sidst blødning, som i helt sjældne tilfælde kan være med dødelig udgang. Trombolysebehandling frarådes af samme grund, hvis man har høj risiko for en alvorlig blødning. Risikoen vil altid være større, jo ældre man er eller hvis man har blødninger, inden behandlingen sættes i gang. Så når lægen anbefaler trombolyse, vil det altid være efter grundige overvejelser af fordele og ulemper.

Hjertecentre er den bedste løsning

Trombolysebehandling her og nu kræver altså en hurtig og rigtig beslutning. Det rejser spørgsmålet, hvorvidt de stadig større afstande til de færre hjertecentre i virkeligheden er et problem. Hertil siger Hjerteforeningens formand Henrik Steen Hansen:

“Der er mange fordele ved, at ekspertisen er samlet på få steder, fordi vi så får den ypperste lægefaglige indsats. Og de lidt større afstande har indtil videre ikke haft nogen livstruende betydning, fordi vi har mulighed for at bruge helikopter i de mest akutte situationer, og i øvrigt aldrig har oplevet, at vi ikke hurtigt kunne rekvirere en helikopter. Selv i dårligt eller ufremkommeligt vejr, har vi mulighed for at bruge en af militærets helikoptere.”

Som det foretrukne udgangspunkt skal patienten først og sidst frem til et af de fire hjertecentre hurtigst muligt – også for ikke at være tvunget til trombolysebehandling:

“Men trombolyse er altså stadig en mulighed, hvis det ikke umiddelbart er nok med den behandling vi kan give straks i hjemmet eller på vej i ambulancen. Det er typisk blodfortyndende medicin i form af 300 mg hjertemagnyl, som er fire gange så stor en dosis, som almindelige brugere af hjertemagnyl har behov for,” siger Henrik Steen Hansen.”

Når patienten under alle omstændigheder er nået frem til hjertecentret, foretager man som oftest en akut røntgenundersøgelse af hjertets kranspulsåre, også kaldet en KAG, for at lokalisere en eventuel blodprop. Hvis man finder en blodprop, vil man ofte tilbyde en akut ballonudvidelse, men i sjældne tilfælde kan det være nødvendigt med en bypassoperation.

Fejlagtig diagnosticering

Midt i al den eksakte viden om behandling af blodpropper, er der på det seneste dukket ny dansk forskning op, som viser, at ikke færre end en ud af fire patienter, der indlægges med hvad der ligner en blodprop i hjertet, i virkeligheden har skader på hjertet af en helt anden grund. Samtidig er skaderne dobbelt så dødelige, som almindelige blodpropper i hjertet.

Uvisheden er baggrunden for, at flere danske privatklinikker i dag tilbyder skanninger af hovedpulsårene for at klargøre om der er for-kalkning og plaque i de store blodårer, nemlig halspulsårene og hovedpulsåren.

En af dem er klinikkæden Cardiolab, som siden 2013 har kunnet tilbyde en ny ultralydsundersøgelse, som nemt og hurtigt afdækker situationen:

“Ved ikke længere at gætte på, hvem der har åreforkalkning, men i stedet reelt at kende blodårerens tilstand indeni, kan vi sætte ind med den rigtige forebyggelse med det samme, hvis der skulle vise sig at være forstadier til blodpropper,” siger Cardiolab, der lover, at skanningen kan afsløre tegn på åreforkalkning allerede 10-20 år inden, den udmønter sig i en blodprop.

